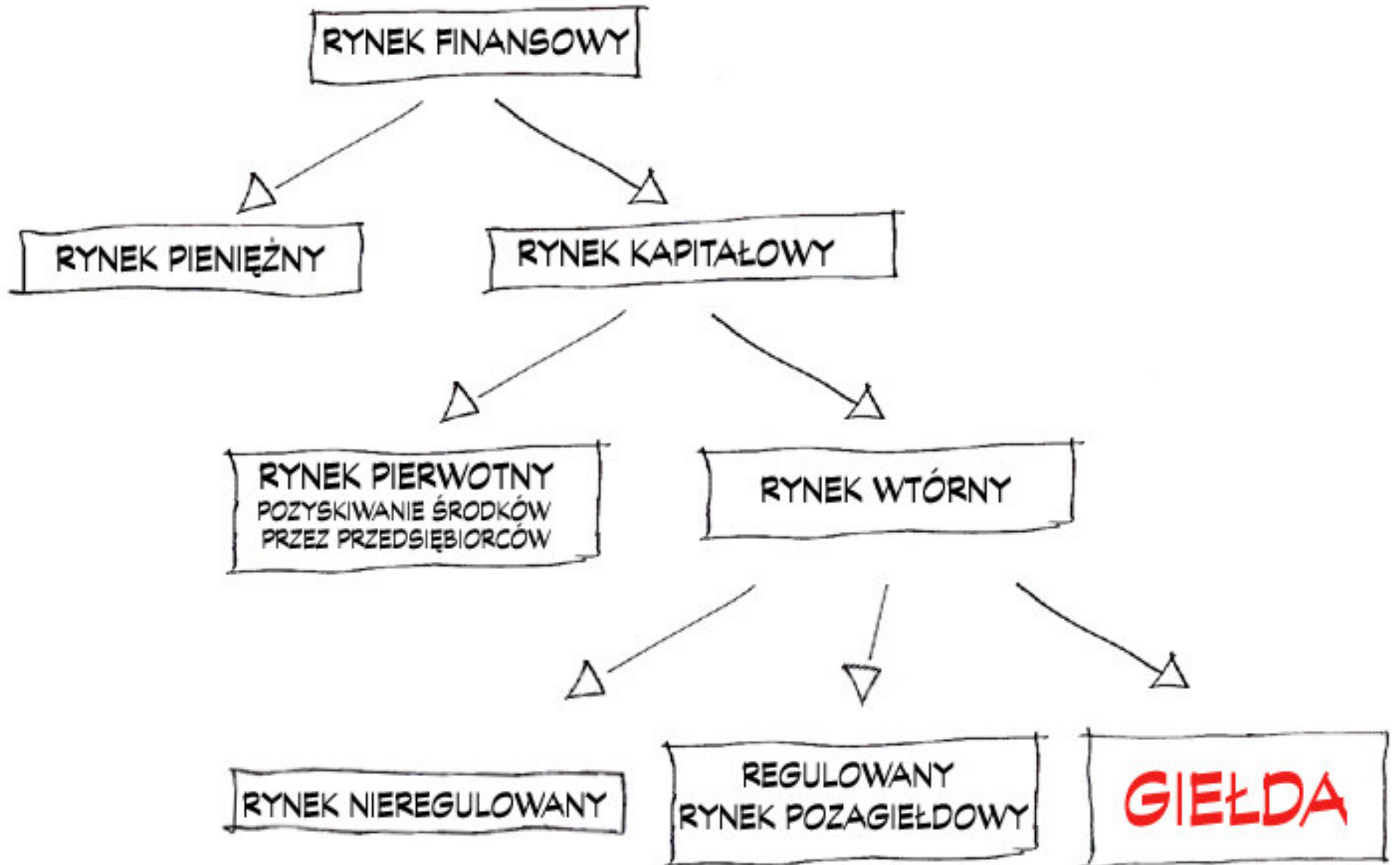

Rynek kapitałowy i zasady funkcjonowania Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie

Hanna Szczepańska
Ewa Kuśmirek
Giełda Papierów Wartościowych
w Warszawie

Wołomin, 3 marca 2005 r.

Rynek finansowy - miejsce zawierania transakcji mających za przedmiot transakcji szeroko rozumiany kapitał finansowy.

- Rynek pieniężny - finansowanie bieżącej działalności. *Lokaty międzybankowe, bony skarbowe, bony komercyjne, certyfikaty depozytowe, weksle.*
- Rynek kapitałowy - transakcje instrumentami finansowymi o terminie wykupu powyżej jednego roku z przeznaczeniem uzyskanych środków na cele rozwojowe. *Akcje, obligacje (skarbowe, komunalne, przedsiębiorstw), certyfikaty inwestycyjne.*

Rynek kapitałowy

- Ogół transakcji kupna - sprzedaży, których przedmiotem są instrumenty finansowe o okresie wykupu powyżej jednego roku. Środki uzyskane z emisji tych instrumentów mogą być przeznaczone na działalność rozwojową emitenta.
- Miejsce mobilizacji wolnych funduszy w okresie średnio- i długoterminowym na cele modernizacyjno - inwestycyjne.
- Przedmiot obrotu - papiery wartościowe tj. określone dokumenty stwierdzające istnienie pewnego prawa własności (akcje) lub potwierdzające powstanie wierzytelności (obligacje).

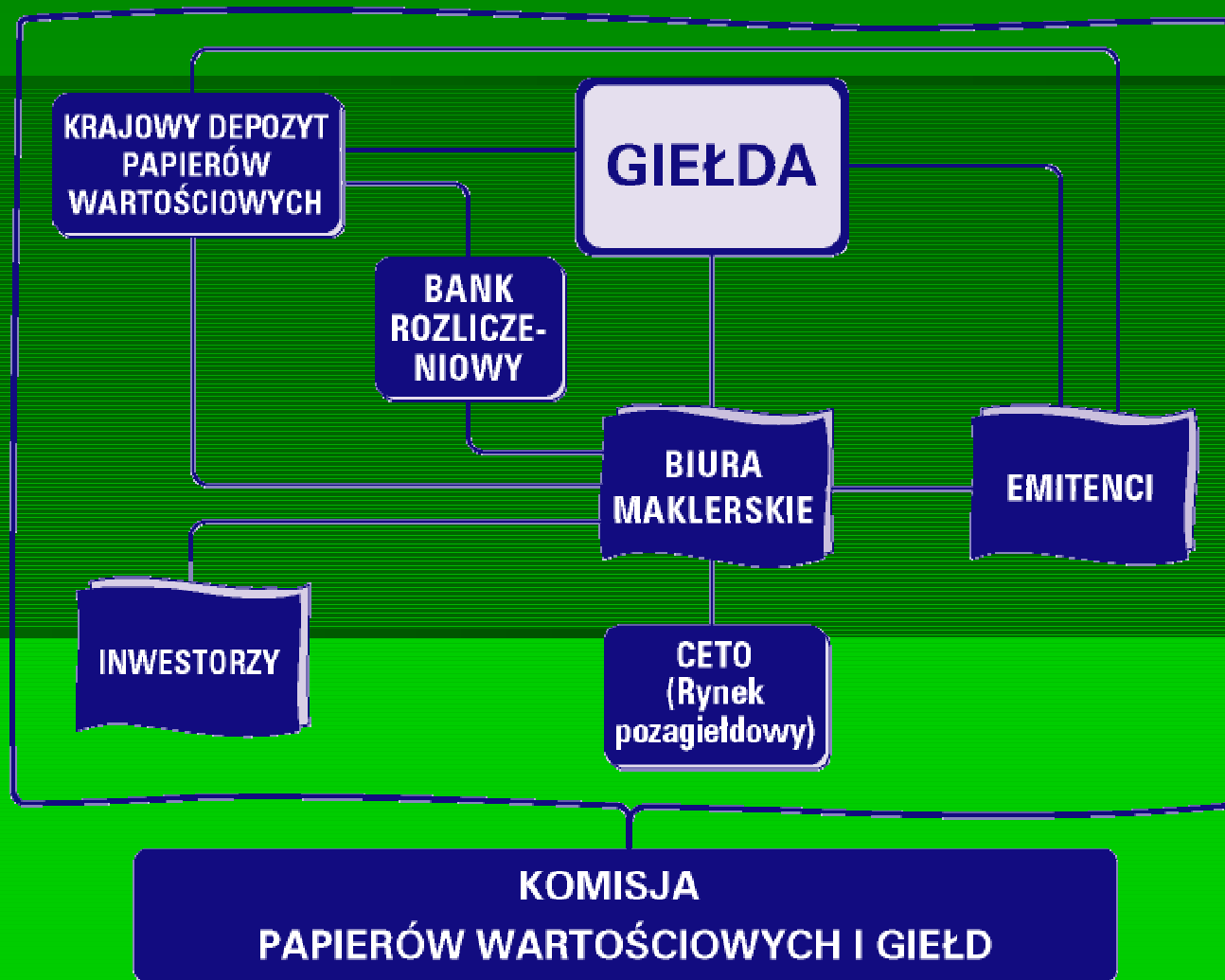
Rynek kapitałowy aktywnie uczestniczy w finansowaniu prywatnych i państwowych potrzeb inwestycyjnych.

W obrocie kapitałem uczestniczą następujące podmioty:

- gospodarstwa domowe
- przedsiębiorstwa
- instytucje finansowe
- państwo
- podmioty zagraniczne

Organizacja rynku kapitałowego w Polsce:

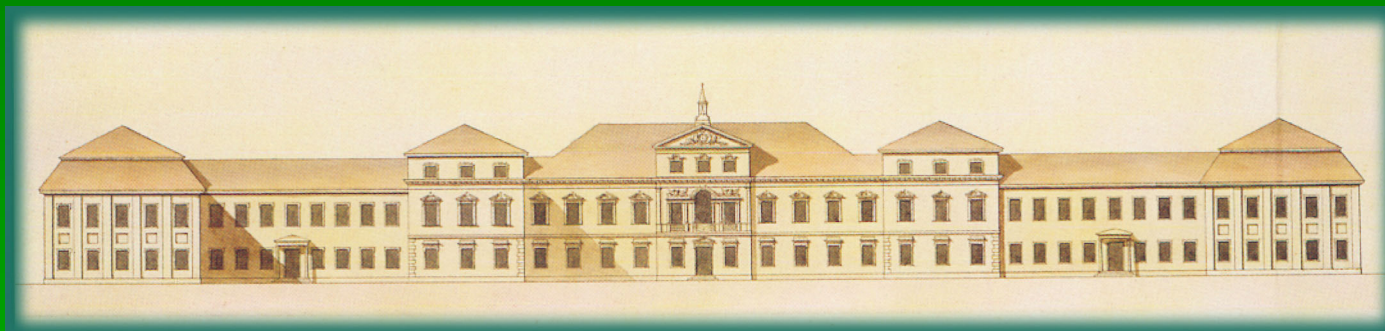

GIEŁDA PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH **jeden z fundamentów polskiego** **rynku kapitałowego**

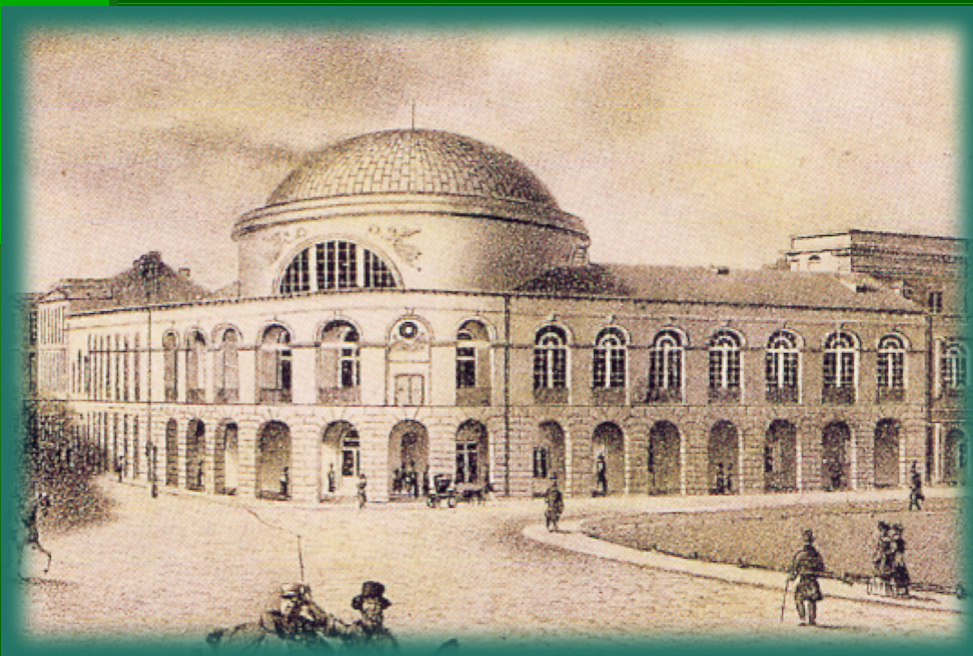
- ↪ **tradycje rynku kapitałowego w Polsce**
- pierwsza giełda w Warszawie 1817 r.
- ↪ **kwiecień 1991 - powstanie GPW**
(rynek kapitałowy wznowia działalność po 50 latach)
- ↪ **GPW - giełda od początku otwarta na nowe procesy:**
 - ▣ **zdematerializowany obrót papierami wartościowymi**
 - ▣ **elektroniczny system obrotu**

SIEDZIBY GPW:

Pałac Saski, 1817 r.
pierwsza siedziba
Giełdy Kupieckiej

Bank Polski
siedziba Giełdy
w latach
1828-1877

Wnętrze dawną sali giełdowej byłego Banku polskiego.

SIEDZIBY GPW:

ul. Królewska 12/14
siedziba Giełdy
w latach 1877-1939

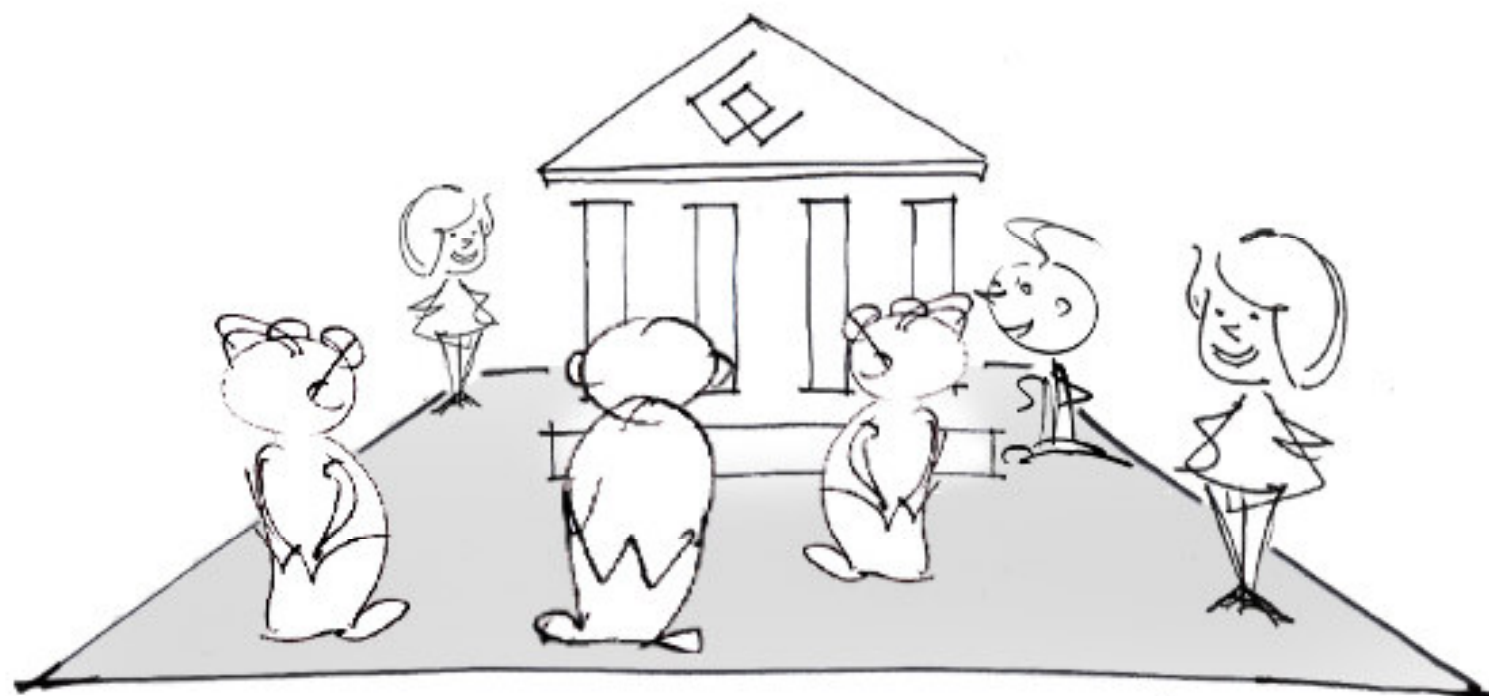
ul. Książęca 4
siedziba Giełdy
od 2000 r.

ul. Nowy Świat 6/12
siedziba Giełdy
w latach 1991-2000

TO INSTYTUCJA

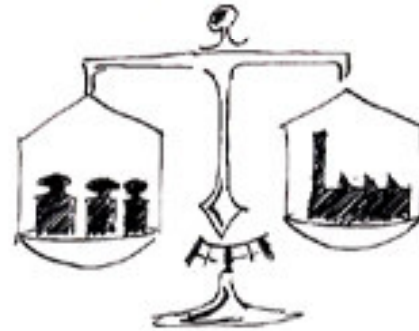

- ORGANIZUJĄCA KUPNO I SPRZEDAŻ PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH
- UPOWSZECHNIAJĄCA INFORMACJE O ICH CENACH

PODSTAWOWE FUNKCJE GIEŁDY

1. WYCENA KAPITAŁU

2. MOBILIZACJA KAPITAŁU

3. ALOKACJA KAPITAŁU

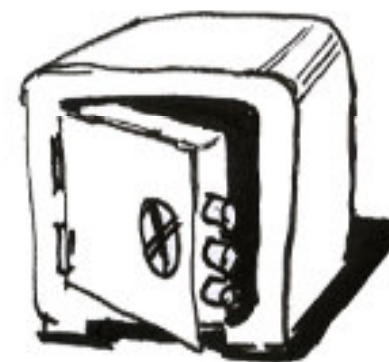

KORZYŚCI DLA INWESTORÓW

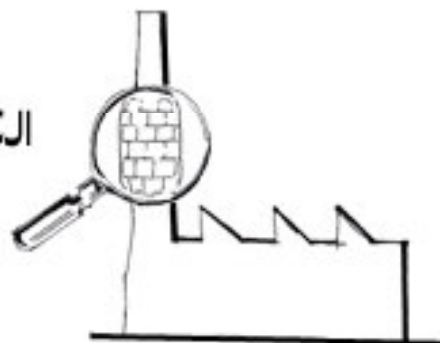
- MOŻLIWOŚĆ INWESTOWANIA PIENIĘDZY

- BEZPIECZEŃSTWO TRANSAKCJI I ROZLICZEŃ

- DOSTĘP DO INFORMACJI O SPÓŁKACH

Oszczędności Polaków w latach 1999-2004

Segment (mld zł)	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Banki (depozyty)	159	191	204	200	194,7	190
TFI (aktywa)	3,1	6,5	11,6	22,5	33,1	34,9
OFE (aktywa)	2,3	10,0	19,4	31,5	45,4	60 (20 w akcjach)

Źródło: Dział Statystyki i Analiz, GPW

Wnioski:

- 1/ Rośnie świadomość inwestycyjna (oszczędności w funduszach inwestycyjnych i emerytalnych – Polacy za pośrednictwem OFE),
- 2/ Spada liczba rachunków inwestycyjnych (indywidualnych), wzrost inwestycji w funduszach inwestycyjnych i emerytalnych, rośnie liczba inwestorów giełdowych.

Dla porównania:

Liczba rachunków inwestycyjnych w 1998 r – 1200 tys.,
w 2003 r – 889 tys., w 2004 r – 800 tys. (z czego 30% aktywnych)

STRUKTURA INWESTORÓW

Rynek akcji

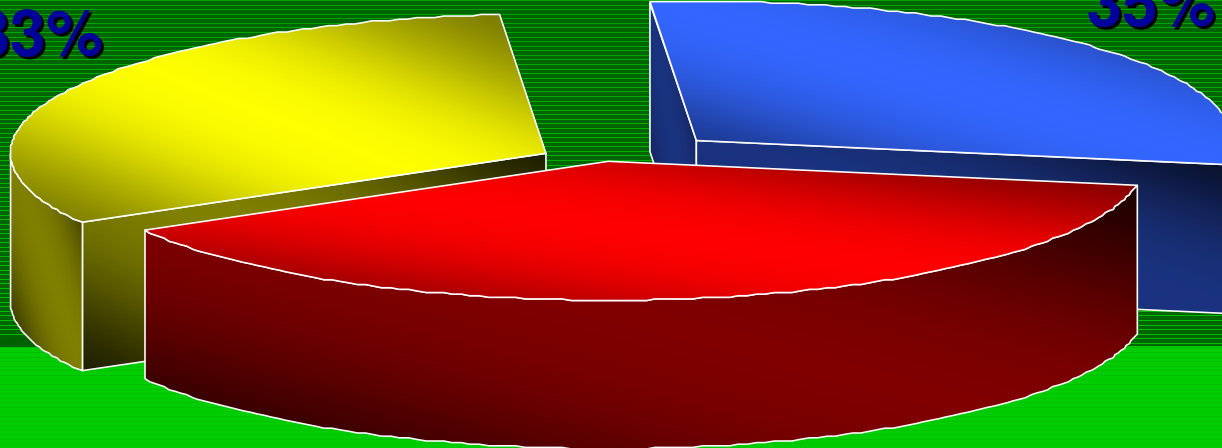

inwestorzy
zagraniczni
33%

krajowi
inwestorzy
indywidualni
35%

krajowi
inwestorzy
instytucjonalni
32%

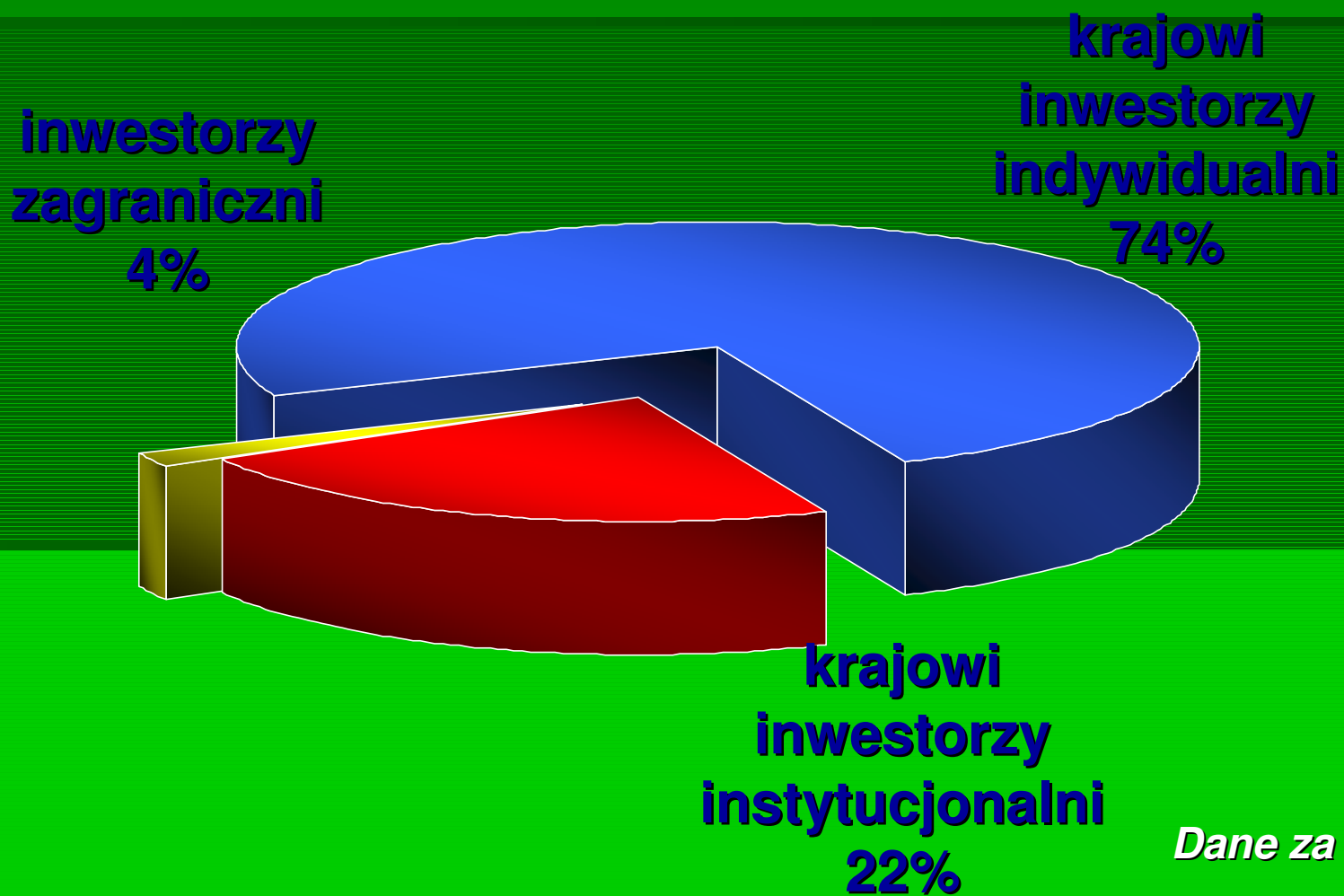
Dane za 2004

STRUKTURA INWESTORÓW

Rynek kontraktów terminowych

Dane za 2004

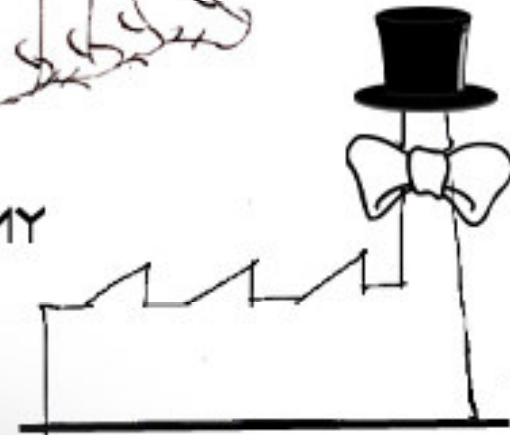

KORZYŚCI DLA SPÓŁEK (EMITENTÓW)

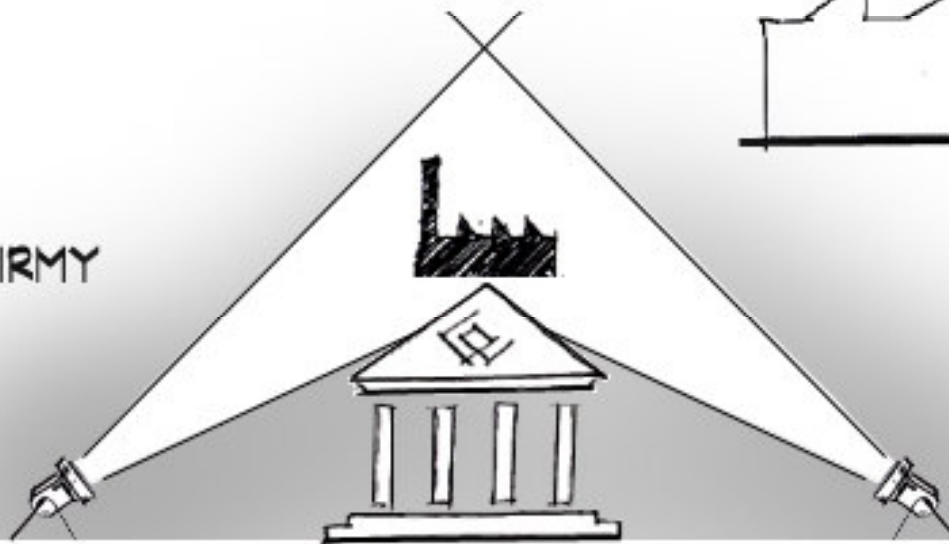
- MOŻLIWOŚĆ POZYSKANIA KAPITAŁU

- PODNIESIENIE WIARYGODNOŚCI I PRESTIŻU FIRMY

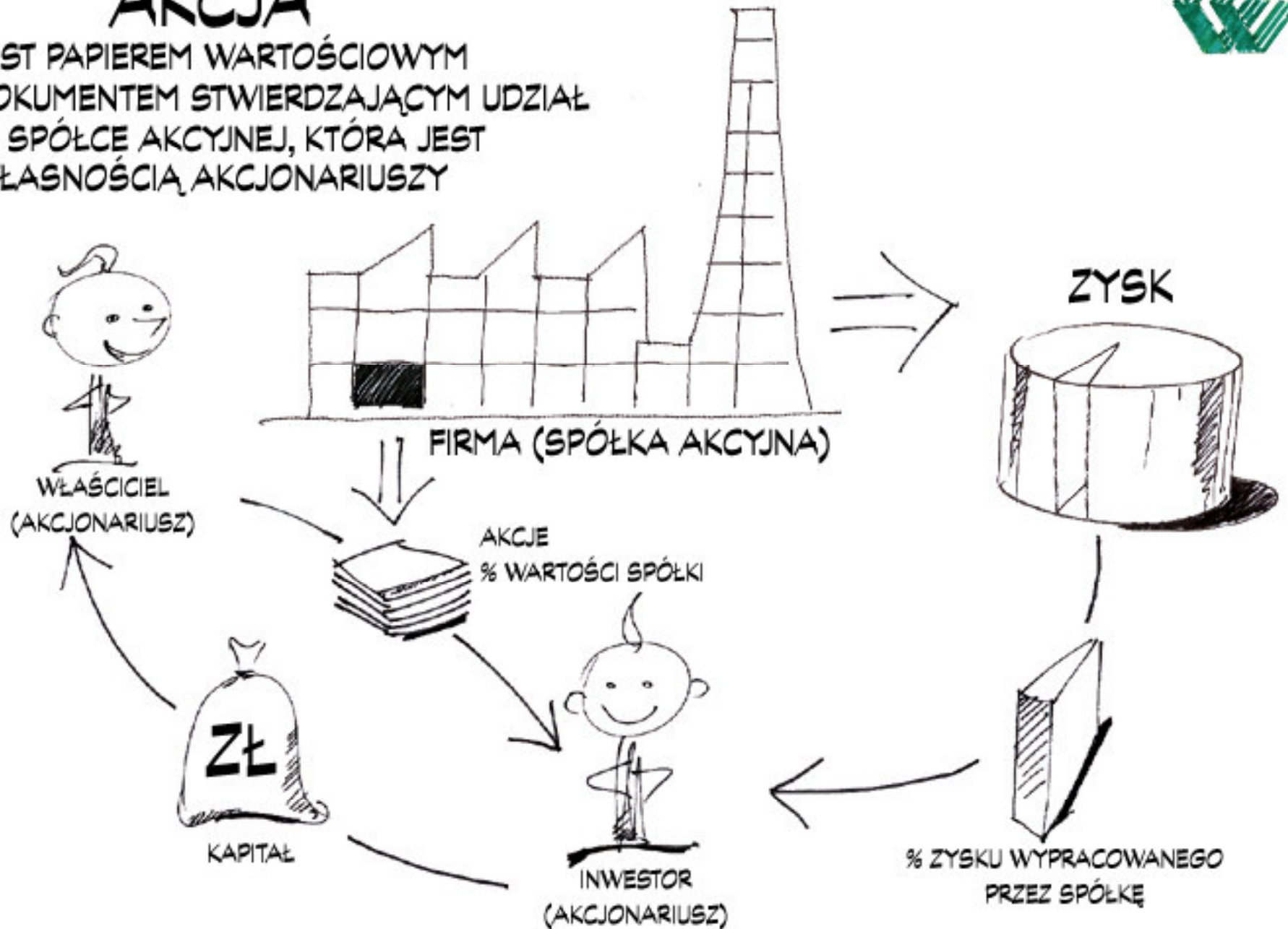
- PROMOCJA FIRMY

AKCJA

JEST PAPIEREM WARTOŚCIOWYM
DOKUMENTEM STWIERDZAJĄCYM UDZIAŁ
W SPÓŁCE AKCYJNEJ, KTÓRA JEST
WŁASNOŚCIĄ AKCJONARIUSZY

AKCJA - udziałowy papier wartościowy. Prawa uzyskiwane poprzez zakup akcji zwykłych:

- prawo własności
- prawo głosu na walnym zgromadzeniu
- prawo do dywidendy
- prawo poboru, czyli prawo do zakupu akcji nowej emisji
- prawo do udziału w masie likwidacyjnej
- prawo do kontroli zarządzania spółką

AKCJA - prawo do głosu

- 1000 akcji zwykłych: 200 akcjonariusz A, 100 akcjonariusz B, 700 akcjonariusze rozproszeni (po nie więcej niż 5 akcji)
- Na WZA: akcjonariusz A, B oraz czterech spośród pozostałych.
- Wówczas: decydujący głos ma A (posiada 20%), gdyż dysponuje on 200 głosami spośród 320 głosów obecnych na WZA, co stanowi 62,5% głosów.
- Wymagana jest zwykła większość głosów.

AKCJA - prawo poboru

- Jest prawem przysługującym akcjonariuszowi, ale z drugiej strony jest papierem wartościowym i może być notowane na giełdzie.
- W przypadku nowej emisji, dotychczasowi akcjonariusze mają prawo do zakupu akcji nowej emisji - jeśli nie skorzystają ich udział we własności spółki zmniejsza się.
- Jest to papier wartościowy, który oznacza prawo posiadacza akcji spółki do zakupu akcji nowej emisji po ustalonej cenie emisyjnej.
- Każdej akcji starej emisji odpowiada jedno prawo poboru.
- Liczba praw poboru niezbędnych do zakupu akcji nowej emisji zależy od relacji liczby starej emisji do liczby akcji nowej emisji.
- Posiadacz prawa poboru może zatem: wykonać prawo poboru i kupić akcje nowej emisji, sprzedać prawo poboru innemu inwestorowi, zatrzymać prawo poboru aż do dnia jego ustania i nie wykonać go.

AKCJA - prawo poboru PRZYKŁADY

I.

- Na rynku jest 1 mln akcji
- A posiada 30% (300 tys) akcji, B posiada 20% (200 tys)
- Nowa emisja 500 tys akcji
- A nie kupuje, B kupuje 200 tys akcji
- Po nowej emisji: 1,5 mln akcji, w tym A 20% akcji, B 26,67% akcji

II.

- Cena 50 zł, 1 mln akcji, spółka potrzebuje 10 mln zł na inwestycje
- emituje nowe akcje po cenie 40 zł
- $10 \text{ mln} : 40 \text{ zł} = 250 \text{ tys.}$ akcji nowej emisji, czyli na jedną akcję nowej emisji przypadają 4 akcje będące na rynku
- W tej sytuacji spółka emituje 1 mln. praw poboru. Do zakupu jednej akcji nowej emisji potrzebne są 4 prawa poboru.

AKCJA

prawo poboru - PRZYKŁADY cd

- Teoretyczna wartość prawa poboru:

$$P = (P_s - P_e) : (N + 1)$$

P_s - cena akcji

P_e - cena emisyjna akcji nowej emisji

N liczba praw poboru niezbędnych do zakupu jednej akcji nowej emisji

w przykładzie $P = (50 - 40) : (4 + 1) = 2 \text{ zł}$

Akcjonariusz otrzymuje dodatkową wartość równą 2 zł za każde prawo poboru.

Czyli akcjonariusz posiadający 4 akcje starej emisji może nabyć 1 akcję nowej emisji - w sumie kosztuje go to $4 \times 50 \text{ zł} + 1 \times 40 \text{ zł} = 240 \text{ zł}$. Bez prawa poboru zapłaciłby $5 \times 50 \text{ zł} = 250 \text{ zł}$.

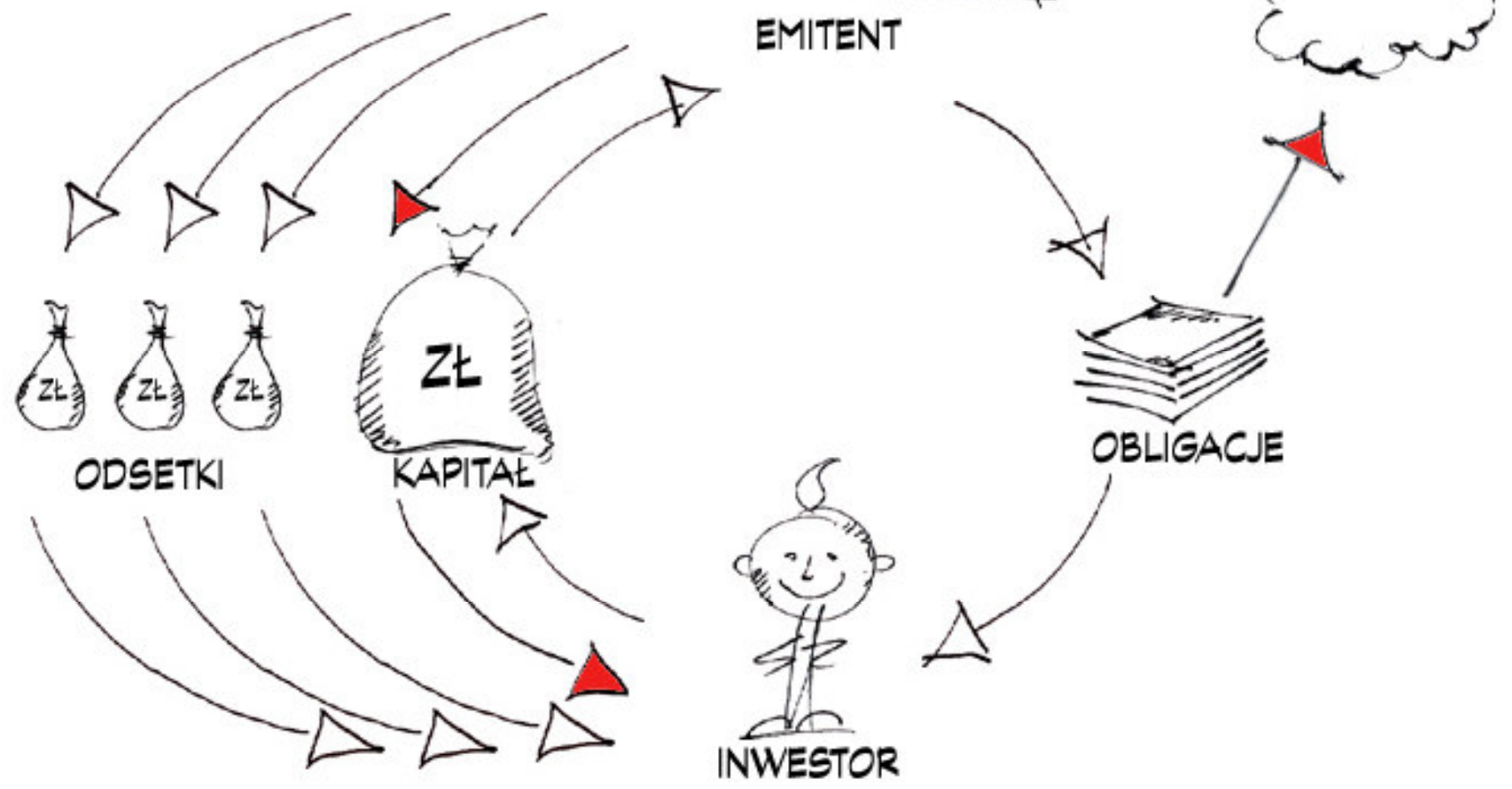
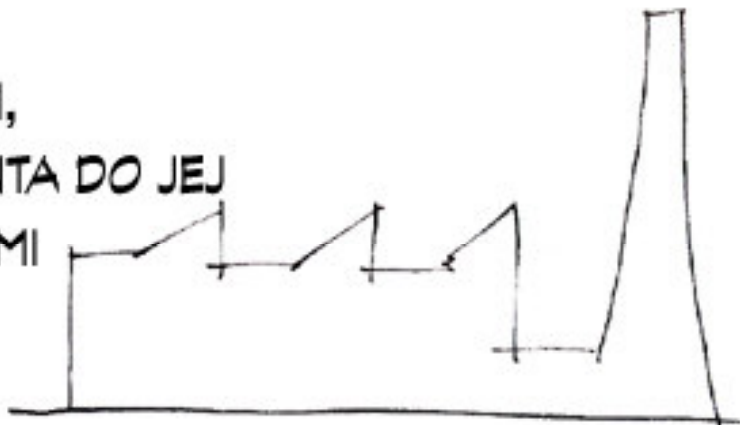
Prawo do akcji

- Można nimi obracać na giełdzie w okresie zanim nastąpi rejestracja podwyższenia kapitału.
- Wynika z dłuższego czasu - od dnia zapisania się inwestora na akcje nowej emisji do pierwszego notowania tych akcji na giełdzie (podwyższenie kapitału akcyjnego musi zarejestrować sąd).
- Inwestor otrzymuje tyle praw do akcji, ile zostało mu przydzielonych.

OBLIGACJA

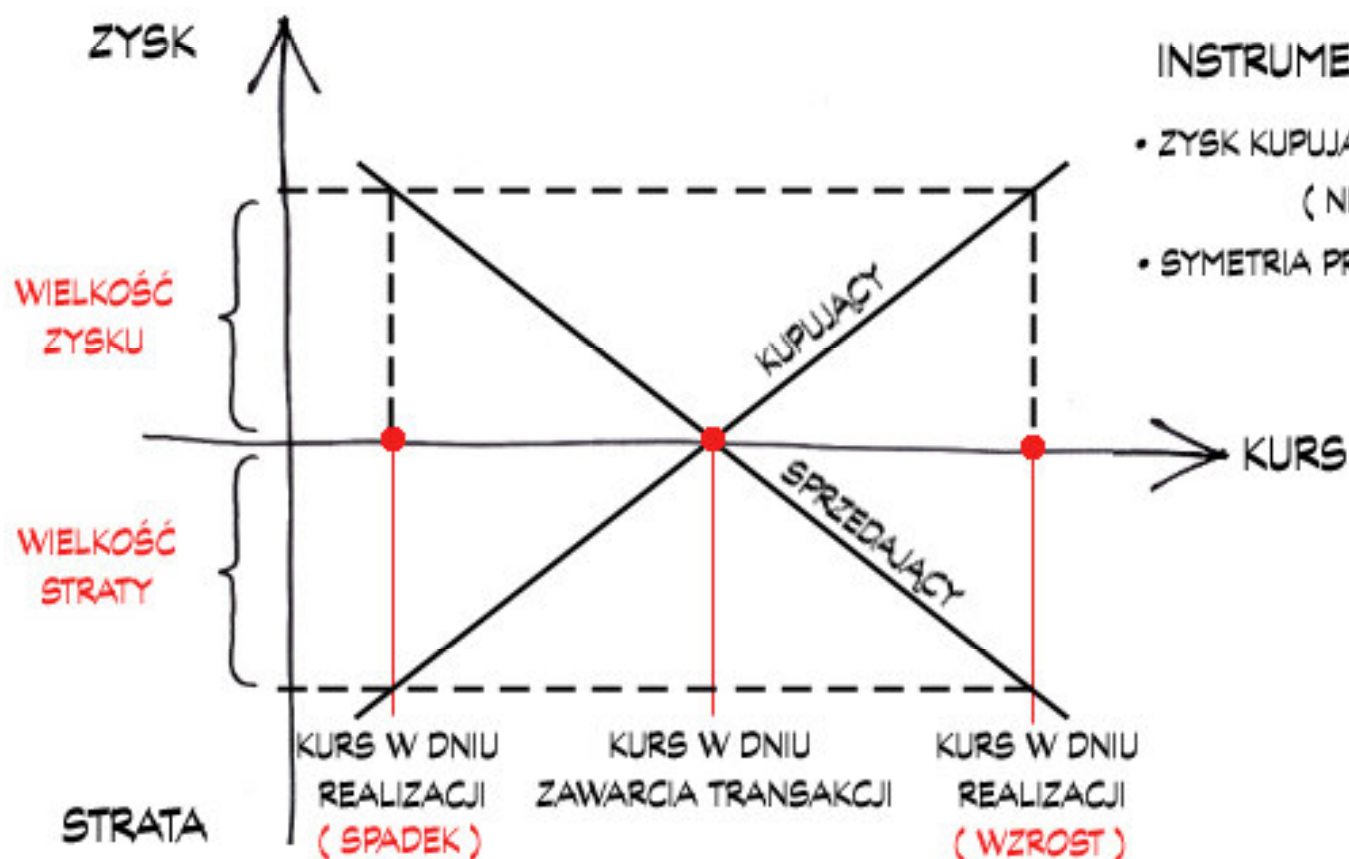
JEST PAPIEREM DŁUŻNYM,
ZOBOWIĄZANIEM EMITENTA DO JEJ
WYKUPIENIA Z ODSETKAMI
W USTALONYM TERMINIE

KONTRAKT TERMINOWY

UMOWA, KTÓRA OBLIGUJE STRONY DO REALIZACJI W PRZYSZŁOŚCI DZIŚ ZAWARTEJ TRANSAKCJI PO DZIŚ USTALONEJ CENIE.

INSTRUMENT SYMETRYCZNY

- ZYSK KUPUJĄCEGO = STRATA SPRZEDAJĄCEGO (NIEOGRANICZONE)
- SYMETRIA PRAW I OBOWIĄZKÓW

OPCJA

UMOWA, KTÓRA DAJE NABYWCY
PRAWO (ALE NIE OBOWIĄZEK)
WYKONANIA W PRZYSZŁOŚCI
DZIŚ ZAWARTEJ TRANSAKCJI
PO DZIŚ USTALONEJ CENIE.

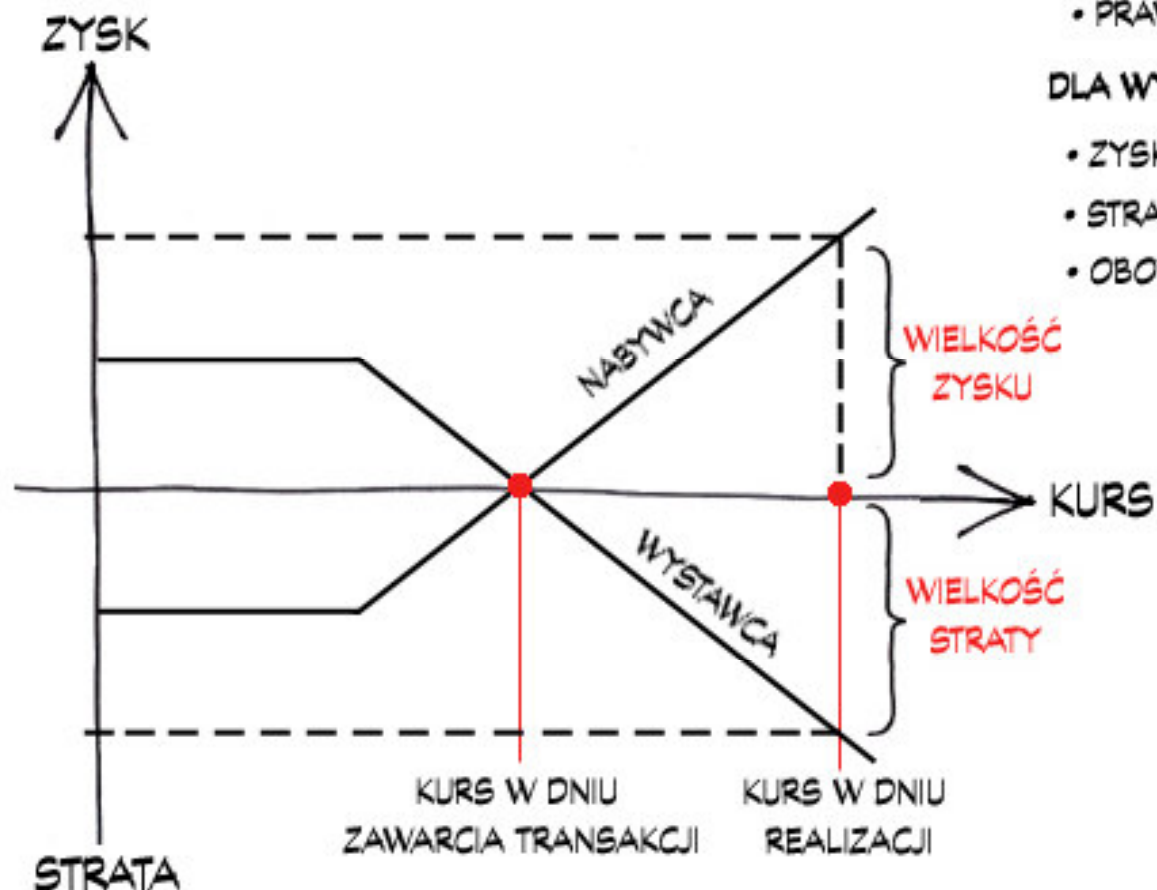
INSTRUMENT NIESYMETRYCZNY

DLA NABYWCY :

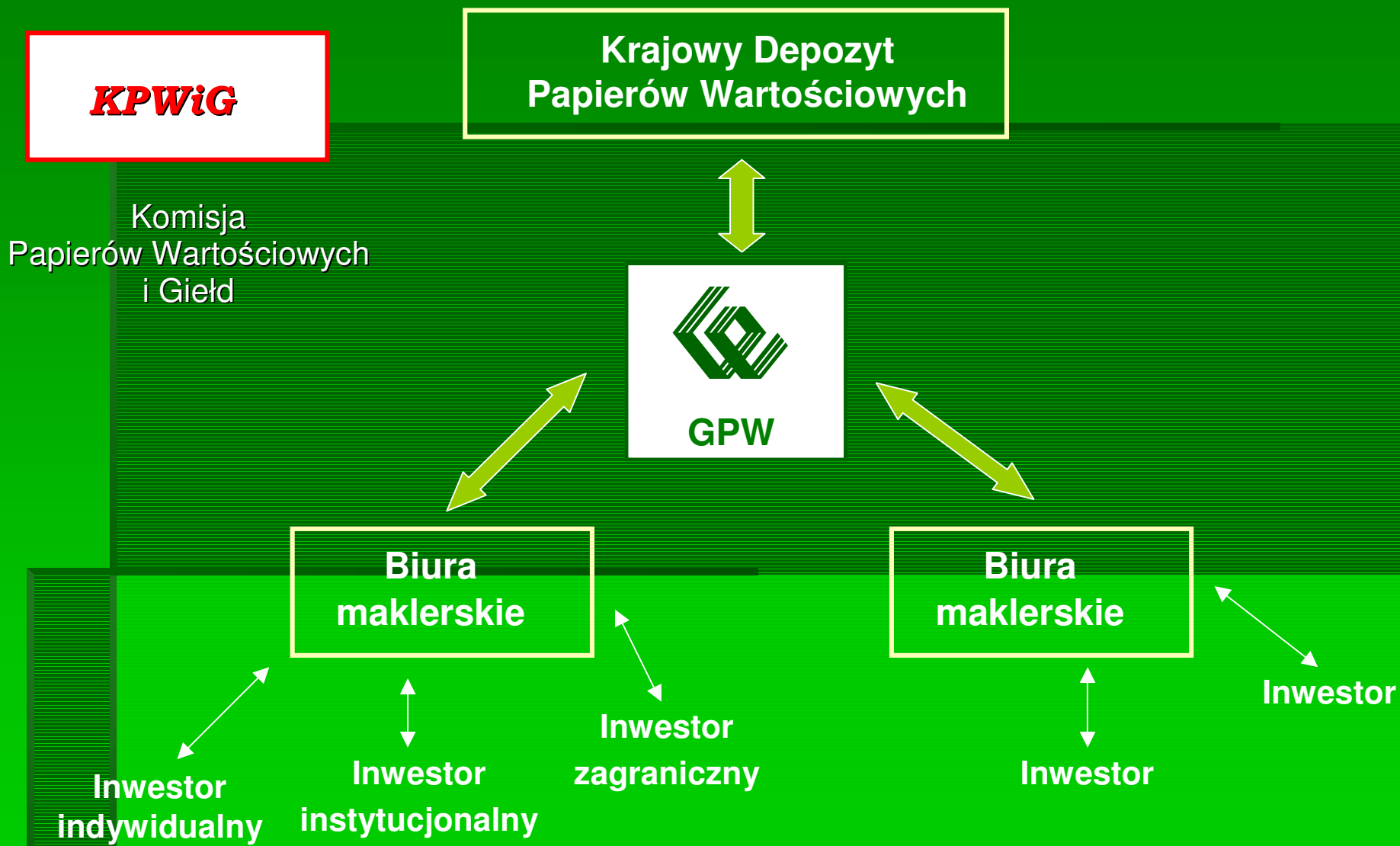
- ZYSK - NIEOGRANICZONY
- STRATA - OGRANICZONA DO WARTOŚCI PREMII (CENY ZAKUPU)
- PRAWO ALE NIE OBOWIĄZEK WYKONANIA

DLA WYSTAWCY :

- ZYSK - OGRANICZONY DO WYSOKOŚCI PREMII
- STRATA - NIEOGRANICZONA
- OBOWIĄZEK WYKONANIA UMOWY

Organizacja rynku kapitałowego

Pośrednicy na rynku kapitałowym

Domy i biura maklerskie są pośrednikami na rynku:

- przyjmują zlecenia kupna/sprzedaży akcji i realizują zlecenia na giełdzie

OFERUJĄ RÓWNIEŻ:

- zarządzanie portfelem
- doradztwo inwestycyjne
- bogaty serwis informacyjny
- rekomendacje
- pośrednictwo w inwestycjach na rynkach zagranicznych

Harmonogram sesji

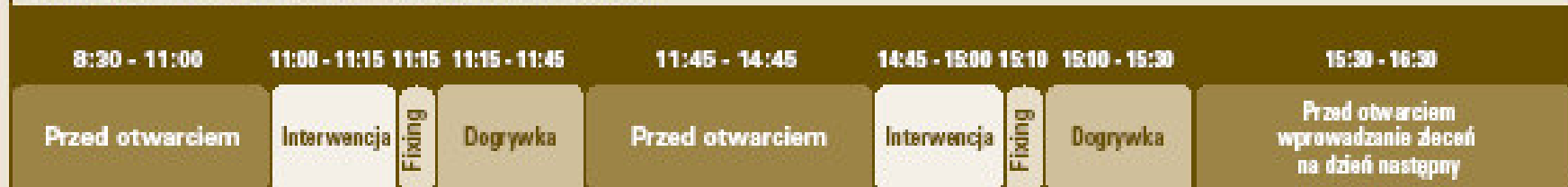
NOTOWANIA CIĄGŁE - RYNEK KASOWY

NOTOWANIA CIĄGŁE - RYNEK TERMINOWY

NOTOWANIA JEDNOLITE Z DWOMA FIXINGAMI

Zlecenia giełdowe

Przy składaniu zleceń przez inwestorów obowiązują dwie zasady pierwszeństwa:

- cena
- czas

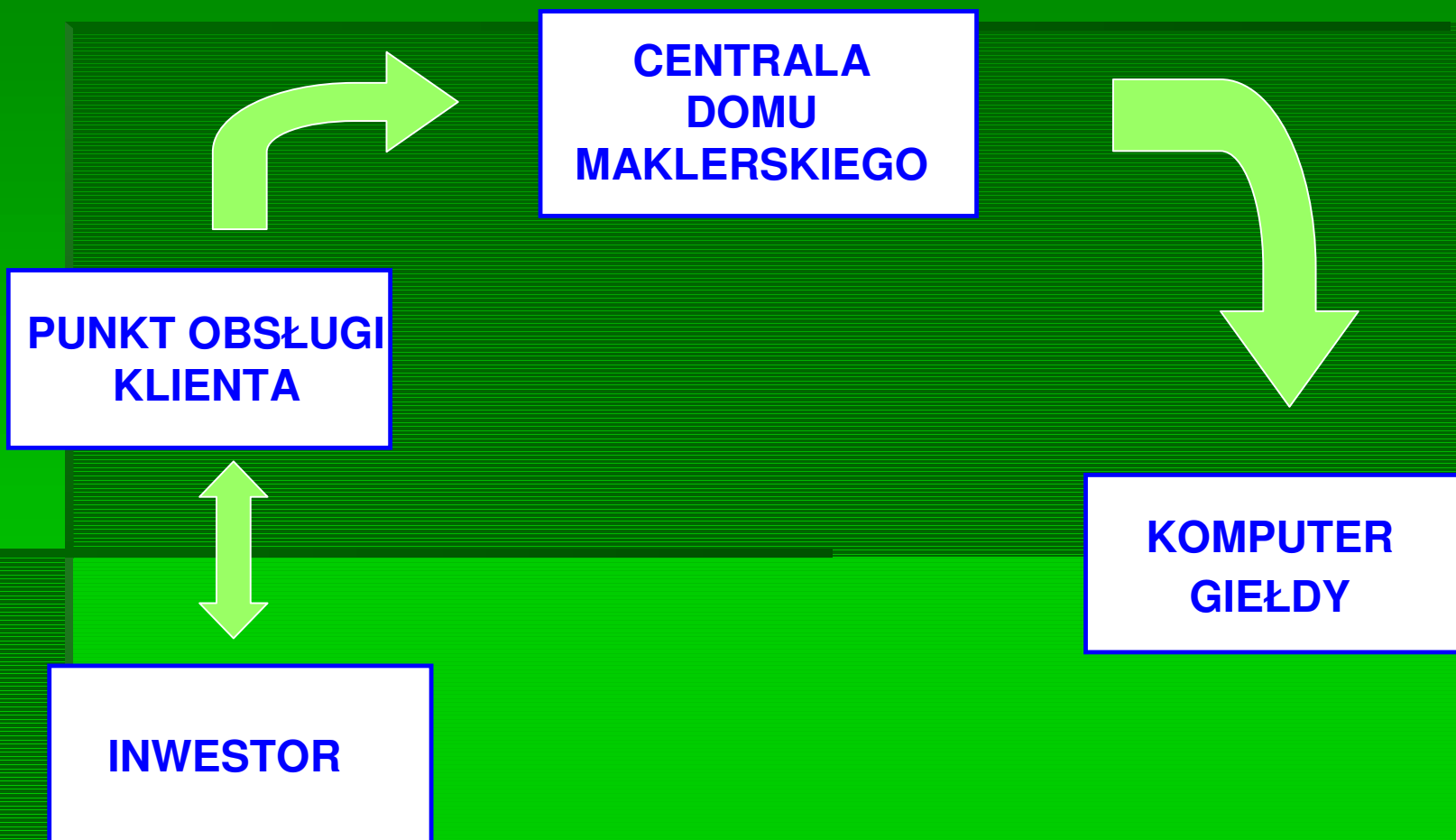
Złożenie zlecenia

Inwestor składając zlecenie określa:

- stronę/rodzaj oferty (kupno/sprzedaż)
- limit ceny lub rodzaj zlecenia bez limitu
- termin ważności zlecenia
- nazwę papieru wartościowego, który chce kupić/sprzedać
- liczbę papierów wartościowych
- dodatkowe warunki wykonania zlecenia

Droga zlecenia

Rodzaje zleceń:

- Limit ceny w zleceniu
 - zlecenia z limitem ceny
 - zlecenia bez limitu:
 - po cenie rynkowej (PCR)
 - po cenie rynkowej na otwarciu (PCRO)
 - po każdej cenie (PKC)

Rodzaje zleceń

- Z dodatkowym warunkiem wykonania:
 - z minimalną wielkością wykonania (W_{min})
 - z limitem aktywacji ($LimAkt$)
 - z wielkością ujawnienia (WUJ)

Rodzaje zleceń

- Termin ważności:
 - zlecenia z określonym terminem ważności
 - zlecenia bez określonej daty ważności:
 - do końca sesji giełdowej (DZIEŃ)
 - ważność domyślna (DOM)
 - ważne do pierwszego wykonania (WiN)
 - wykonaj lub anuluj (WuA)

Zasady ustalania kursu otwarcia/zamknięcia notowań:

Najważniejsze zasady:

- maksymalizacja wolumenu obrotu
- minimalizacja różnicy między popytem a podażą
- minimalizacja różnicy między kursem określonym a kursem odniesienia

Określenie kursu jednolitego

Kurs odniesienia 87 zł				
KUPNO			SPRZEDAŻ	
liczba akcji		limit/kurs	liczba akcji	
zgłoszona	skumulowana		skumulowana	zgłoszona
20	20	PKC		
40	60	PCRO		
20	80	87,00	180	40
30	110	86,00	140	20, 60
60	170	85,00	60	20
		PCRO	40	10
		PKC	30	30

Zasady ustalania kursu otwarcia/zamknięcia notowań:

Przy tak wyznaczonym kursie...

- Wszystkie aktywne zlecenia PKC, wszystkie zlecenia kupna z limitem ceny wyższym od określonego kursu oraz wszystkie aktywne zlecenia sprzedaży z limitem ceny niższym od kursu określonego muszą być zrealizowane w całości,
- Zlecenia po cenie rynkowej na otwarciu (PCRO) i aktywne zlecenia z limitem ceny równym kursowi określonemu mogą być zrealizowane całkowicie, częściowo lub pozostać niezrealizowane,
- Wszystkie zlecenia kupna z limitem ceny niższym od kursu określonego, wszystkie zlecenia sprzedaży z limitem ceny wyższym od kursu określonego nie są zrealizowane

Budowa portfela inwestycyjnego

Przy budowie portfela inwestor powinien określić:

- sumę pieniędzy, którą może przeznaczyć na inwestycje kapitałowe
- wielkość przychodów w trakcie budowy portfela
- zakres instrumentów finansowych/papierów wartościowych, które zamierza włączyć do portfela
- poziom akceptowalnego ryzyka inwestycyjnego i wymaganą stopę zwrotu
- horyzont czasowy inwestycji

Typy zarządzania portfelem

- Zarządzanie bezpośrednio
- Zarządzanie wspomagane
- Zarządzanie na zlecenie
- Zarządzanie zbiorowe

Informacja na rynku kapitałowym

Rzetelna, sprawdzona informacja prowadzi do osiągnięcia sukcesu inwestycyjnego. Informacja dostarczana przez...

- emitentów, np. prospekt emisyjny, raporty okresowe i bieżące
- GPW, np. Ceduła Giełdowa, indeksy, publikacje edukacyjne
- dystrybutorów informacji giełdowych (wyniki notowań online)
- media (programy ekonomiczne TV, prasa branżowa)

INDEKSY GIEŁDOWE

Indeks giełdowy jest syntetycznym przedstawieniem stanu rynku lub wybranych jego segmentów.

- Warszawski Indeks Giełdowy WIG20
- Warszawski Indeks Giełdowy Średnich Spółek MIDWIG
- Warszawski Indeks Giełdowy WIG
- Warszawski Indeks Segmentu Innowacyjnych Technologii TechWIG
- Warszawski Indeks Małych Spółek WIRR
- Warszawski Indeks Narodowych Funduszy Inwestycyjnych NIF

Szkoła Giełdowa

Szkoła
Giełdowa

Podczas zajęć w Szkole Giełdowej można dowiedzieć się:

- jak konstruować i zarządzać własnym portfelem papierów wartościowych,
- jaki wpływ ma otoczenie gospodarcze na sytuację spółek i ich giełdowe notowania,
- jak rozpoznać i ocenić ryzyko związane z posiadaniem papierów wartościowych,
- jak korzystać z informacji finansowych.

www.szkoлагieldowa.pl

Dziękujemy za uwagę

KONTAKT:

Dział Promocji

tel. 022 537 79 57

edukacja@gpw.com.pl

www.gpw.pl